

پیشانی و جسمانی باستان

@Tarikheman3

کد پاور: ۱/۹

پاورپوینت متن و تصویر درس ۹

تاریخ ۱

پایه: دهم علوم انسانی

تهیه و تنظیم از: احمد اسدی اقدم – مرند (آذربایجان شرقی)

موضوع درس ۹

از ورود

آریایی ها تا پایان هخامنشیان

هدف کلی از این درس :

مهاجرت اقوام آریایی به فلات ایران، نقطه عطفی در تاریخ ایران بود که منجر به تاسیس حکومت نیرومندی شد. این حکومت ها موجب تغییر و تحولات سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی گسترده ای در ایران و جهان آن روز شدند . شما در این درس، با استفاده از شواهد و مدارک معتبر باستان شناختی و تاریخی، مهم ترین رویدادها و موقعیت سیاسی و نظامی تاریخ ایران را از تشکیل دولت ماد تا پایان حکومت هخامنشیان، بررسی و تحلیل می کنید.

مهاجرت اقوام آریایی به فلات ایران

اقوام آریایی

از مهاجرت تا تشکیل حکومت در ایران

اقوام آریایی از مهاجرت تا تشکیل حکومت در ایران

- آریاییان گروهی از اقوام هند و اروپایی بودند که از زمان های بسیار کهن و به تدریج در فلات ایران و شبه قاره هند مستقر شدند و خود را آریایی نامیدند.
- بنابراین، کاربرد واژه آریایی برای دیگر اقوام هند و اروپایی، به جز ایرانیان وهندیان درست نیست.

برگرفته از واژه آریایی

به معنای سرزمین آریاییان

نام ایران

شریف

آزاده

معنای آریایی

سرزمین مردمان شریف و آزاده

معنای ایران

مهاجرت اقوام هندو اروپایی

مسکن اولیه اقوام هندو اروپایی

درباره سکونتگاه اولیه اقوام هند و اروپایی و زمان و مسیر مهاجرت آریاییان به ایران و هند ، اتفاق نظر وجود ندارد.

بر اساس نظر اغلب پژوهشگران ، مسکن اولیه اقوام هند و اروپایی

علفزارهای واقع در شمال شرق فلات ایران

جنوب روسیه در حوالی دریاچه آرال

بود.

بر اساس فرضیه مورد قبول بسیاری از باستان شناسان ، اقوام آریایی در حدود ۱۵۰۰ ق.م وارد فلات ایران شدند.

گروهی از آنان به سمت مرکز و غرب این فلات پیشروی کردند و در مناطق مختلف آن مستقر شدند.

گروه دیگری نیز از شرق فلات ایران به هند رفتند.

✓ مادها
✓ پارسی ها
✓ پارت ها

مسکن اولیہ اقوام ہندواریپای

آشور

لیدیّه

پارتیان

پارس

بابل

مصر

راهنمای نقشه

- نقشه‌ی پارس، حدوده‌ی شاهنشاهی پارس از میلاد
- نقشه‌ی ایران، حدوده‌ی شاهنشاهی ایران از میلاد
- نقشه‌ی بابل، حدوده‌ی شاهنشاهی بابل از میلاد
- نقشه‌ی لیدیّه، حدوده‌ی شاهنشاهی لیدیّه از میلاد
- نقشه‌ی مصر، حدوده‌ی شاهنشاهی مصر از میلاد

ماد، نخستین حکومت آریایی ایران

ماد، نخستین حکومت آریایی ایران

ایرانیان از دوران باستان تا دو قرن پیش، **پیشدادیان و کیانیان** را، به ترتیب، نخستین و دومین سلسله پادشاهی می دانستند که پیش از **اشکانیان و ساسانیان** بر ایران حکومت کرده بودند، و **اطلاعی** از **مادی ها و هخامنشیان** نداشتند.

تحقیقات جدید تاریخی که در دو قرن اخیر انجام گرفته، **آگاهی و شناخت** از **تاریخ ایران در دوران باستان** را متحول کرده است.

بر پایه این تحقیقات، **مادی ها بنیان گذار نخستین حکومت آریایی در ایران** شناخته می شوند.

تأسيسى حكومت ماد

شاهنشاهی ماد

اتحاد مادها و پارس ها

تأسیس حکومت ماد

قبایل گوناگون ماد از جمله اقوام آریایی بودند که در بخش وسیعی از **مناطق غربی و مرکزی ایران استقرار یافتند** و در کنار بومیان ساکن این مناطق زندگی کردند.

برای اولین بار در قرن ۹ ق.م. در سالنامه های شاهان آشوری به مادی ها اشاره شده است.

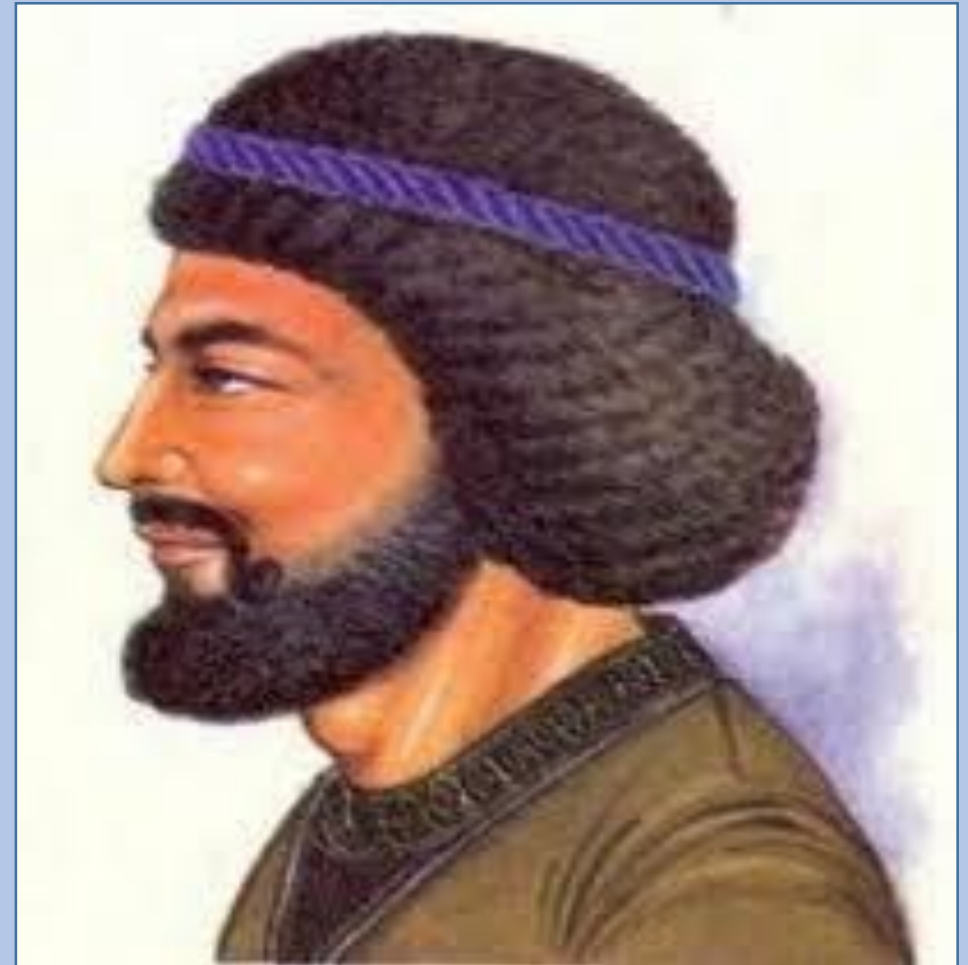
آشور در آن زمان حکومت نسبتاً نیرومندی در شمال بین النهرین بود که برای به دست آوردن فلزات، سنگ های قیمتی و غنائم دیگر، دائماً به سرزمین های همسایه، از جمله نواحی غربی ایران هجوم می آورد.

تأسیس حکومت ماد

▪ **یورش ها و غارت گری های پیایی آشوریان،**
زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد.

▪ از این رو رؤسای این قبایل، یکی از بزرگان مادی به نام **دهیوک**، که به اشتباه او را **دیاکو** می خوانند، را به پادشاهی برگزیدند.

▪ **دهیوک** شهر **هگمتانه** یا **اکباتان** (همدان امروزی) را بنا کرد و آن را مرکز حکومت خود قرار داد.

دَہیوک (دیاکو) ، نخستین پادشاه مادها

ساخت کالبدی شهر در دوره مادها
نوضیحات در متن

هگمتانه

هگمتانه

هگمتانه

اسامی پادشاهان ماد ، اولین شاهنشاهی ایران

۷۰۸ - ۶۵۵ ق.م

دَهِیوْکَ (دیاکُو)

۶۵۵ - ۶۳۳ ق.م

فروریتش

۶۳۳ - ۵۸۵ ق.م

هُوْخِشْتَر

۵۸۵ - ۵۵۰ ق.م

آستیاکس

ماد در اوج قدرت

ماد در اوج قدرت

حکومت ماد در زمان فرمانروایی هووخشتر، سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید.

هو خستر

هوخستر

راهنمای نقشه

فصلی خاکستری: ایران و عراق
فصلی سبز: کشورهای همسایه ایران

قلمرو مادها در عصر هخامنشی

سقوط حکومت ماد

سقوط حکومت ماد

آستیگ

پسر و جانشین هوو خشتَر

لیاقت و درایت پدر را نداشت

دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوشگذرانی و گردآوری ثروت کرد.

بزرگان طوایف ماد و توده مردم که از عملکرد آستیگ ناخشنود بودند، بر ضد او با کورش هخامنشی همدست شدند.

سرانجام با فتح هگمتانه به دست کورش، حکومت ماد برافتاد.

استیاگ

آخرین شاهنشاه ماد

همبستگی کورش با مادها و پیروزی بر آستیاگ

جنگ کورش با استیاگ

هخامنشیان

بزرگ ترین حکومت عصر باستان

هخامنشیان؛ بزرگ ترین حکومت عصر باستان

سلسله هخامنشی منسوب به **هخامنش**، جد کورش کبیر است. **هخامنش** رئیس قبیله **پاسارگادی** (از قبایل مهم قوم پارسی) بود.

این قبیله یکی از **قبایل مهم قوم پارسی** به شمار می رفت.

پارسی ها، هم زمان با قدرت یافتن مادی ها، در **قسمت های جنوبی فلات ایران** یعنی سرزمین **پارس** (استان فارس کنونی) و نواحی مجاور آن **مستقر بودند**.

حکومت ماد، قوم بزرگ پارس را تحت فرمان خود در آورد.

در آن زمان **شاخه ای از خاندان هخامنشی**، در **پارس** به مرکزیت شهر **آنشان (آنزان)**، حکومت محلی کوچکی تشکیل داده بودند.

ماندانا ، دختر آستیاگ

تأسيسى حكومت هخامنشى

تأسیس حکومت هخامنشی

یکی از نوادگان هخامنش ، به نام کورش (کورش دوم) ، که بر انشان حکومت می کرد.

متحد کردن قبیله های پارسی که از سلطه مادی ها ناراضی بودند

از میان برداشتن آستیاگ با جلب حمایت بزرگان مادی

بنیان نهادن پادشاهی هخامنشیان

اقدامات کورش قبل از به قدرت رسیدن

کورش کبیر

مقبره کورش

اسامی پادشاهان جغاشی (در دوران ۲۲۰ ساله حکومت)

ق.م	۵۵۰ - ۵۲۹	کوروش کبیر
ق.م	۵۲۹ - ۵۲۲	کمبوجیه
ق.م	۵۲۲ - ۴۸۶	داریوش بزرگ
ق.م	۴۸۶ - ۴۶۶	خشایار شاه
ق.م	۴۶۶ - ۴۲۴	اردشیر اول
ق.م	۴۵ روز در سال ۴۲۴	خشایار دوم
ق.م	۴۲۴ - ۴۰۴	داریوش دوم
ق.م	۴۰۴ - ۳۵۸	اردشیر دوم
ق.م	۳۵۸ - ۳۳۸	اردشیر سوم
ق.م	۳۳۸ - ۳۳۶	ارتشک
ق.م	۳۳۶ - ۳۳۰	داریوش سوم

اقدامات کورُش

لشکرکشی به آسیای صغیر

شکست حکومت لیدی و سایر دولت شهرهای آنجا

تصرف شهر ثروتمند سارد (پایتخت لیدی)

تصرف تمامی آسیای صغیر

اقدامات کوروش مدتی پس
از به قدرت رسیدن

در نتیجه این فتوحات، حکومت هخامنشیان به ثروت هنگفتی دست یافت و با دولت — شهرهای یونانی همسایه شد.

قلمرو هخامنشیان در زمان کورش کبیر

فتح مسالمت آمیز بابل

یکی از انسانی ترین و شکوهمندترین فتوحات تاریخ جهان ، فتح مسالمت آمیز بابل توسط کورش بزرگ در سال ۵۳۹ ق.م. است . در این سال ، مؤسس سلسله هخامنشی بدون جنگ و خونریزی وارد بابل شد.

یکی از بزرگ ترین شهرهای آن روزگار به شمار می رفت و مردمان و اقوامی با خاستگاه اجتماعی و فرهنگی گوناگون در آنجا می زیستند .

بابل

اهمیت داشت.

- ✓ داشتن بناها و پرستشگاه های با شکوه
- ✓ مراکز اقتصادی ثروتمند
- ✓ نهادهای سیاسی و اداری متعدد
- ✓ در اختیار داشتن راه های ارتباطی با سرزمین های دور و نزدیک

بابل از نظر

قلمرو بابل

بَابِل

باغ های معلق بابل

باغ های معلق بابل

بیانه یا منشور کورش

به فرمان کورش ماجرای فتح صلح آمیز بابل را بر لوحی استوانه ای از گل رُس به زبان بابلی نوشتند.

بیانه یا منشور کورش، نماد فرهنگ انسانی و مداراجویانه ایرانیان است.

منشور کورش

در سال ۱۸۷۹ م. / ۱۲۵۸ ش. در بابل کشف شد، هم اکنون در موزه بریتانیا در لندن نگهداری می شود و به « منشور کورش » معروف است.

بسیاری از محققان ، منشور کورش را نخستین منشور حقوق بشر می دانند.

- ✓ متن آن به ابتکار سازمان ملل متحد به شش زبان رسمی این نهاد جهانی ترجمه شد.
- ✓ نسخه بدلی از این منشور نیز در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک به نمایش گذاشته شده است .

بیانیہ یا منشور کورشی

نور حقوق بشر کو برک

THE DECLARATION OF HUMAN RIGHTS by CATIA the Great
translating it into Urdu as a human rights document for all
and for the benefit of the world community.

As a human rights document, the Declaration of Human Rights is a landmark in the history of human rights. It is a document that has inspired and guided the development of human rights law and practice. The Declaration is a statement of the rights of all human beings, regardless of their race, sex, religion, or political beliefs. It is a document that has been translated into many languages and has been adopted by many countries. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice.

It is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice.

It is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice. The Declaration is a document that has been used to challenge the abuse of human rights and to promote the development of human rights law and practice.

محل یافتن منشور کورش

پیامد فتح بابل توسط کورش

در پی تسخیر بابل ، تمامی بین النهرین و نیز سرزمین های سوریه، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروز) تحت فرمان هخامنشیان درآمد .

تحسین و تکریم کورش

کورش نه به دلیل سرزمین هایی که گشود، بلکه به خاطر شخصیت انسانی اش همواره تحسین و تکریم شده است.

در روزگاری که قتل و غارت و کشتار، روش معمول فرمانروایان و فاتحان بود، کورش با پرهیز از چنین رفتاری، شکل جدیدی از فرمانروایی را به جهان معرفی کرد.

این رفتار مداراجویانه و انسانی کورش، الگوی مناسبی شد که پس از او، برخی شاهان هخامنشی نیز از او پیروی کردند.

فتح مصر

- در زمان **پادشاهی کمبوجیه** (پسر و جانشین کورش بزرگ) **مصر** به **تصرف هخامنشیان** درآمد.
- **مصر**، کشوری بزرگ و با تمدنی کهن و با شکوه بود.
- با فتح این سرزمین، **قلمرو هخامنشیان** به **قاره آفریقا** نیز **گسترش یافت** و به **نهایت وسعت و عظمت خود رسید**.

فتح مصر در زمان کمبوجیه

نبرد کمبوجیه پادشاه هخامنشی با فرعون مصر

هخامنش ، شاه انشان

پیش پیش ، شاه انشان

آریا رمنه

ارشام

ویشتاسب

داریوش بزرگ ، شاه ایران

کورشی یکم ، شاه انشان

کمبوجیه اول ، شاه انشان

کورشی بزرگ ، شاه ایران

کمبوجیه ، شاه ایران

تثیت شاهنشاهی هخامنشیان

تثیت شاهنشاهی هخامنشیان

پس از مرگ مشکوک کمبوجیه، **داریوش یکم** که از شاخه دیگر خاندان هخامنشی بود با همراهی تعدادی از سران خاندان های بزرگ پارسی، **گوماته مَع و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت** را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست

اقدامات داریوش بزرگ پس از فرو نشاندن شورش های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر شاهنشاهی هخامنشی :

لشکرکشی به شرق

اضافه کردن سرزمین هایی از غرب و شمال غرب هند را به قلمرو خود

به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد

داریوش یکم

داریوش یکم

اهمیت و شهرت فوق العاده داریوش بزرگ در تاریخ ایران

اقدامات اساسی و کم نظیری بود که برای ایجاد تشکیلات نوین اداری، نظامی و اقتصادی

تأسیس سپاه جاویدان

احداث جاده شاهی و برپایی کاخ ها و بناهای مجلل، به ویژه در شوش و تخت جمشید

بنیان نهادن اصول و شیوه ای از کشورداری

فراهم کردن زمینه رونق اقتصادی و شکوفایی تمدنی ایران

**دلایل اهمیت و شهرت زیاد
داریوش بزرگ در تاریخ ایران**

نظر پژوهشگران و مورخان ایرانی و غیرایرانی :

داریوش ، میراثی ماندگار از فرمانروایی همراه با داریت برای ایرانیان برجای گذاشت .

کج خاندانی

مهر منشتی و داریوش کبیر

مهر منشوب به داریوش

رقابت و درگیری یونان با ایران

رقابت و درگیری یونان با ایران

داریوش بزرگ، در اواخر پادشاهی خود، با مشکلاتی در غرب قلمرو خود رو به رو شد که به بروز جنگ با یونانیان انجامید و تا روزگار جانشینش، **خشایارشا** ادامه یافت.

دولت شهرهای یونانی، مخصوصاً آتن، از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند.

از این رو، **آتنی ها** یکی از شهرهای یونانی نشین آسیای صغیر به نام **میلِتوس (مَلَطِیَه)** را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند و سپس به همراه شورشیان به **شهر سارد** هجوم آورده، آنجا را آتش زدند.

داریوش تصمیم به تنبیه **آتنی ها** گرفت.

نبرد ترمویل

نبرد ماراثن

ناوهای ایرانی نخست جزایر دریای اژه را تصرف کردند و سپس سپاه ایران وارد خاک یونان شد و در جایی به نام **ماراتن** موضع گرفت.

آتنی ها مدتی در **اظهار اطاعت** و **یا جنگ** تردید داشتند. **بیشتر دولت** – **شهرهای یونانی** از جمله اسپارت که سربازانش به جنگاوری و دلاوری مشهور بودند، نیز در پشتیبانی از آتن جدی نبودند.

سرانجام، سرداران آتنی تنها راه چاره را در **حمله سریع و جنگ تن به تن** دیدند.

یورش یونانیان به قدری ناگهانی بود که کاری از تیراندازان پارسی بر نیامد و **سپاه ایران** عقب نشینی کرد

نبرد تن به تن در ماراتن

نبرد ماراتن

نبرد ماراثن

نبرد ماراتن

نبرد ماراتن

نبرد دریایی سالامیس

▪ **خشایارشا**، پسر و جانشین داریوش، پس از فرونشاندن شورش های مصر و بابل، به **یونان لشکر کشید** و آتن را تصرف کرد، اما در **نبرد دریایی در تنگه سالامیس** توفیقی به دست نیاورد.

▪ **یونانیان** درباره پیروزی خود در این نبرد نیز بزرگ نمایی بسیار کردند و حتی ارقام باور نکردنی از تعداد ناوگان و سربازان هخامنشی ارائه کردند.

نبرد دریایی سالامیس

خشیارشا در حال تماشای نبرد دریایی سالامیس

رقابت و درگیری یونان با ایران

اگرچه هخامنشیان از لشکرکشی به یونان، موفقیت نظامی چندانی به دست نیاوردند، اما دولت – شهرهای یونانی تا زمان تسلط مقدونیان بر آن کشور، همچنان حکومت ایران را به عنوان بزرگ ترین قدرت جهانی می شناختند و به آن احترام می گذاشتند.

حکومت هخامنشی نیز نقش فعالی در روابط دولت – شهرهای یونانی، به خصوص در جریان جنگ های پلوپونزی ایفا کرد.

انحطاط و فروپاشی هخامنشیان

انحطاط و فروپاشی هخامنشیان

خاندان هخامنشی از زمان پادشاهی اردشیر دوم که از ۴۰۴ تا ۳۵۸ ق.م. حکومت می کرد ، دچار تفرقه درونی شد.

در ابتدای زمامداری او، برادرش کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت شد .

در جنگی که میان دو برادر رخ داد کورش کوچک شکست خورد و کشته شد.

اردشیر دوم به خوش گذرانی و راحت طلبی مشهور بود. در دوران فرمانروایی او مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

انحطاط و فروپاشی هخامنشیان

داریوش سوم

آخرین فرمانروای هخامنشی

مدتی پس از قتل اردشیر سوم بر تخت شاهی نشست

دلیر و جوانمرد بود، اما تدبیر و درایت شاهان نخست هخامنشی را نداشت.

در زمان او، اسکندر با سپاهی بسیار قوی، آموزش دیده و تشنه قتل و غارت به ایران تاخت

پس از گریختن در برابر اسکندر در سال ۳۳۰ ق.م. نزدیک دامغان کنونی توسط اطرافیان به قتل رسید.

اردشیر سوم

پسر و جانشین اردشیر دوم

در ابتدای حکومتش کسانی از خاندان سلطنتی را که احتمال می داد ادعای شاهی کنند به قتل رساند

پادشاهی جاه طلب و جنگجو بود

مصر را دوباره ضمیمه قلمرو هخامنشی کرد

اردشیر سوم در آستانه حمله اسکندر مقدونی به ایران، به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید

هجوم اسکندر مقدونی به ایران و انحطاط هخامنشیان

سربازان مقدونی

هجوم اسکندر مقدونی به ایران

حمله اسکندر مقدونی به ایران

آریو برزن، سردار پر آوازه

تندیس آریو برزن

آرامگاه داریوش سوم – تخت جمشید

میراثِ ہخامنشی

در یک نگاه کلی

میراث هخامنشی در یک نگاه کلی

میراث هخامنشی در یک نگاه کلی

آیین کشورداری

فنون سیاست

شیوه های عمرانی ، اقتصادی و تجاری

ساخت بناهای با شکوه

ابداع هنرهای جهانی

مداراجویی فرهنگی و دینی

با مرگ داریوش سوم، سلسله هخامنشی به پایان رسید.

هخامنشیان، ایران را به نخستین حکومت بزرگ جهانی تبدیل کردند.

به واسطه تدبیر و سیاست شاهان هخامنشی بود که ایرانیان به تأثیرگذارترین مردم در جهان متمدن و شناخته شده آن روزگار تبدیل شدند

نکات مهم و کلیدی درس

رئیس قبیله پارسارگاد : هخامنشی

اولین پادشاه هخامنشی: کورش کبیر

پایتخت کورش : پارسارگاد

آخرین پادشاه هخامنشی : داریوش سوم

بنیان گذار نخستین حکومت آریایی : مادها

اولین پادشاه مادها : دهیوگ

قدرتمند ترین پادشاه مادها : هوو خستر

آخرین پادشاه ماد : آستیاک

نخستین و بزرگترین امپراطوری جهان باستان : امپراطوری هخامنشیان

خسته نباشید

موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – آذربایجان شرقی . مرند

تاریخ

کانال تخصصی «تاریخ من» @tarikheman3